

Андрій Александров

*студент першого курсу магістратури
освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка»
кафедри економіки та підприємництва
КНЕУ ім. Вадима Гетьмана,
Andrii Aleksandrov
first year magister's student
educational-professional program «Business-economy»
Department of Economics and Entrepreneurship
Vadym Hetman Kyiv National Economic University,
aaumbk1@gmail.com*

Наталія Чухраєва

*кандидат економічних наук
доцент кафедри економіки та підприємництва
КНЕУ ім. Вадима Гетьмана,
Natalia Chukhraieva
PhD in Economics
Associate Professor at the Department of Economics and Entrepreneurship
Vadym Hetman Kyiv National Economic University,
chukhrayeva.nataliya@kneu.edu.ua*

ІМПАКТ-БІЗНЕС- ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ПОДОЛАННІ КРИЗ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

IMPACT BUSINESS - AN INNOVATIVE APPROACH TO OVERCOMING THE CRISIS AND POST-WAR RECOVERY OF THE UKRAINIAN ECONOMY

Анотація. Досліджено теоретичні та практичні аспекти імпаکت-бізнесу як інноваційного підходу до подолання криз та післявоєнного відновлення економіки України.

Abstract. The theoretical and practical aspects of the impact business as an innovative approach to overcoming the crisis and post-war recovery of Ukraine were investigated.

Військова агресія Росії призвела до кризового стану велику кількість підприємств України, негативно вплинула на екологію, стала причиною зростання рівня бідності населення нашої країни, перекреслила здобутки і відкотила нашу державу на десятки років назад. Вимір існуючих проблем здобув глобального масштабу і потребує пошуку шляхів їх подолання.

Інноваційним рішенням в питаннях виходу із існуючих економічної, фінансової, соціальної, екологічної та інших криз може стати впровадження імпаکت-бізнесу та імпаکت-інвестування із залучанням як українських підприємців, так і міжнародних інвесторів для побудови соціального житла, охорони здоров'я, відбудови енергетики, транспорту, агросектору, створення “банків для бідних” і таке інше. Такі заходи покращать умови життя населення України, утворять нові робочі місця, зменшать рівень безробіття, відновлять економіку.

Імпаکت-бізнес є сучасним способом ведення бізнесу, що поєднує в собі соціальну спрямованість і отримання прибутку від результатів. На відміну від державних соціальних проєктів або меценатства, що також мають соціальну спрямованість, але не очікують надходження прибутків, імпакт-бізнес створюється із ціллю отримання фінансових результатів від своєї діяльності. Імпакт-бізнес відрізняється від звичайного підприємництва тим, що має бути прозорим, здійснювати вплив на масштабні соціальні і екологічні проблеми, в той час, як звичайний бізнес може не ставити перед собою таких цілей. “...Імпакт-бізнес за своєю сутністю базується на системі управління, яка концентрує комплексний характер впливу, притаманний функціонуючому бізнесу за критерієм потрібного результату...”[1]. Потрійний результат (TBL – triple bottom line) – це структура, яка включає в себе три однаково цінні перспективи: результат відносно економічної перспективи; результат соціальний; результат щодо екологічної перспективи [2].

Імпакт-бізнесом можуть стати не обов'язково великі корпорації. Малий і середній бізнес також має змогу обрати для себе таку систему управління, що буде забезпечувати отримання прибутків, довгострокову стабільність і вирішувати соціальні та екологічні проблеми. Обираючи стратегію соціального інвестування бізнес отримує деякі переваги перед звичайним бізнесом. Так, за результатами глобального дослідження корпоративної репутації Gloabal Rep Trak 2021, 78% респондентів були згодні купувати продукцію компаній, що визначили свій соціальний напрям і приносять благо людям; 70% респондентів бажали би працювати в таких компаніях; 64% респондентів готові були допомагати якщо трапиться кризовий стан [3]. Приймаючи участь у вирішенні проблем жителів конкретної місцевості, імпакт-підприємці стають частиною реальних позитивних змін і покращують загальний стан добробуту місцевих громад. Отже, імпакт-підприємства отримують гарну репутацію та одночасно “оживляють” економіку в цілому

Імпакт-бізнес має тісний зв'язок із глобальними цілями сталого розвитку, що були прийняті на Генеральній Асамблеї ООН у 2015 році на період з 2015 р. по 2030 р., і зафіксовані у документі “Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року”. Здійснення 17 цілей, проголошених ООН, мають покращити весь світ і допомогти людству подолати бідність, голод і нерівність; забезпечити всім доступ до освіти і медичних послуг; вирішити енергетичні і кліматичні проблеми; зберегти екосистеми; надати всім чисту воду та належні санітарні умови; досягти відповідального споживання; впровадити інновації і сталий розвиток; забезпечити сталий розвиток міст та спільноти; надати мир і справедливість; забезпечити гідну працю та економічне зростання; здійснювати партнерство заради стійкого розвитку [2].

Обираючи один або декілька напрямів Глобальних цілей сталого розвитку підприємці стають частиною “світу імпакт-бізнесу” і можуть отримати зовнішні інвестиції під свої проекти і розвиток бізнесу, приймати участь у різноманітних програмах, конкурсах і таке інше. Так, у 2023 р. в Україні проходила акселераційна програма Impact Business, що була ініційована українською громадською організацією Impact Force за підтримки Мінцифри. Програма була спрямована на розвиток українського підприємництва і постраждалих від війни галузей економіки. 25 фіналістів із різним досвідом представили різні галузі економіки (бізнеси, які надають товари та послуги, екологія, медицина, IT-компанії, аграрний сектор, енергетика, будівельна промисловість, фінансовий сектор). Метою всіх обраних фіналістів є довгостроковий вклад в розвиток громад і суспільства, вирішення соціальних проблем. За результатами проходження програми Impact Business 2 переможця (Сільськогосподарський кооператив “Файна Поляна” і компанія “Україна без сміття” – ТОВ “Ноувест Юкрейн”) отримали кожний по 20000 євро фінансової допомоги у вигляді смартгрантів для відновлення економіки України і впровадження стратегій соціального впливу. У 2024 р. в Україні планується розширення програми Impact Business, в який зможуть прийняти участь нові 100 учасників [4;5].

Імпакт-бізнес та імпакт-інвестування є доволі новими сферами діяльності для України. На міжнародному рівні поява імпакт-інвестування, як обґрунтованої концепції, пов’язана із заснуванням американської некомерційної організації “Глобальна мережа імпакт-інвестицій” (GIIN) у 2009 році. Головною ціллю “Глобальної мережі імпакт-інвестицій” стало розповсюдження імпакт-інвестування у всьому світі. За даними цієї організації у 2022 р. світовий ринок імпакт-інвестицій досяг 1,16 трильйонів доларів США [1]. Отже, імпакт тренд набирає обертів і є підстави вважати, що в Україні він також буде розвинений.

Імпакт-інвестри часто інвестують у інноваційні бізнеси в галузях сільського господарства, доступного житла, охорони здоров’я, енергетики, чисті технології, фінансові послуги для бідних і багато чого іншого, тож можна очікувати, що саме до цих сфер буде залучено імпакт-інвестування, яке потребує крупних міжнародних “гравців”. Всі ці напрями є актуальними для України зараз, і будуть ще більше важливими у післявоєнний період. Гуманітарний соціальний напрям імпакт-бізнесу у застосуванні до України у сучасних умовах, коли наша держава потерпає від наслідків війни з Росією, набуває особливої цінності. У свою чергу, українська держава має створити сприятливі умови і стимулюючі заходи для зростання імпакт-бізнесу та імпакт-інвестування в нашій країні. Такими заходами можуть бути мінімальні привабливі відсоткові ставки, державні гарантії для інвесторів, пільги, спеціальні умови для імпакт-бізнесу тощо.

Література

1. Швиданенко, Г., Швиданенко О. Імпакт-бізнес: реалії та перспективи розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. №53
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-50> (дата звернення 15.03.2024).
2. Коновалова Х. Що таке імпакт економіка та як цей тренд може допомогти українському бізнесу. *Сайт Delo.ua*. Опубліковано 22.06.2023.

URL: <https://delo.ua/economy/shho-take-impakt-ekonomika-ta-yak-cei-trend-moze-dopomogti-ukrayinskomu-biznesu-419525/> (дата звернення 15.03.2024).

3. Гарслян А. Власна відповідальність: що таке імпакт-бізнес. У чому переваги соціального інвестування. *Бізнес портал Mind*. Опубліковано 10.01.2022.

URL: <https://mind.ua/openmind/20234574-vlasna-vidpovidalnist-shcho-take-impakt-biznes>

(дата звернення 15.03.2024).

4. Мінцифри: 25 українських бізнесів візьмуть участь в акселераційній програмі Impact Business. *Урядовий портал*. Опубліковано 21.04.2023.

URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mintsyfry-25-ukrainskykh-biznesiv-vizmut-uchast-v-akseleratsiinii-prohrami-impact-business> (дата звернення 15.03.2024).

5. Програма Impact Business: дві команди отримали гранти на розвиток соціально орієнтованого бізнесу. *Портал Дія.Бізнес*. Опубліковано 05.12.2023.

URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/granti/programa-impact-business-dvi-komandi-otrimali-granti-na-rozvitok-socialno-orientovanogo-biznesu> (дата звернення 15.03.2024).

References

1. Shvydanenko H., Shvydanenko O. Impact-business: current state and perspectives of development in Ukraine. *Economy and society*. 2023. №53

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-50> (accessed March 15, 2024).

2. Konovalova C. What is the impact economy and how this trend may help Ukrainian business. *Site Delo.ua*. Published 22.06.2023.

URL: <https://delo.ua/economy/shho-take-impakt-ekonomika-ta-yak-cei-trend-moze-dopomogti-ukrayinskomu-biznesu-419525/> (accessed March 15, 2024).

3. Garslyan A. Own responsibility: what is the impact business. What are the benefits of the social investment. *Business portal Mind*. Published 10.01.2022.

URL: <https://mind.ua/openmind/20234574-vlasna-vidpovidalnist-shcho-take-impakt-biznes> (accessed March 15, 2024).

4. Mindigits: 25 Ukrainian business will take part in the acceleration program Impact Business. *Government portal*. Published 21.04.2023.

URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/granti/programa-impact-business-dvi-komandi-otrimali-granti-na-rozvitok-socialno-orientovanogo-biznesu> (accessed March 15, 2024).

5. Impact Business program: two teams received grants for the development of socially oriented business. *Portal Action.Business*. Published 05.12.2023.

URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/granti/programa-impact-business-dvi-komandi-otrimali-granti-na-rozvitok-socialno-orientovanogo-biznesu> (accessed March 15, 2024).